

Král Lear – na samou dřeň psyché

16.2.2015 9:00:00 / Andrea Fantová

Shakespearovo dílo se na scéně Slezského divadla objevuje pravidelně (naposledy v projektu *Shake 'n' speare*, kdy v rámci jediné sezony 2008/2009 bylo inscenačně zpracováno pět Shakespearových dramát). *Král Lear*, ačkoliv se jedná o autorovu vrcholnou tragédii, však v tomto směru představuje výjimku. Za dobu více než dvousetleté existence divadla zde byl nastudován pouze dvakrát. Poprvé v polovině devadesátých let minulého století, podruhé v sezoně 2013/2014.

Inscenace hostujícího režiséra **Michala Bureše** do popředí staví generační konflikt, jenž představuje základ pro psychologickou sondu do tenat lidské duše. Burešův *Král Lear* není pouze příběhem panovníka, který prožde až příliš pozdě na to, aby byl s to zabránit katastrofě. Jeho Král Lear podává komplexní pohled na lidskou společnost, na lidské bytosti, jež se neváhají chopit sebemenší příležitosti k prosazení sebe sama, až příliš snadno podléhají svým niterným tužbám, zvrhlým choutkám, které z nich činí šelmy prahnoucí po pachu krve. Těmito šelmami přitom nejsou pouze Regan (**Šárka Vykydalová**) a Goneril (**Kamila Srubková**), ač jejich královský oděv nejexplicitněji vystihuje psychologický profil těchto žen. Žen mocných, nadto zaslepených chtíčem po Edmundovi (**Jakub Stránský**). Rovněž levoboček hraběte z Glostru je postavou živočišnou, pro niž přízeň dvou urozených dam představuje splnění erotických tužeb. Zvrácený propletenec sexuálních vztahů je předstupněm vedoucím k totálnímu chaosu. Stejně jako další odchylky vůči normalitě projevující se zejména ve sféře mezigenerační.

Král Lear. Nikoliv panovník, na jehož rukách ulpívá krev. Z pozice své autority je zprvu vladařem ješitným, plně uplatňujícím svůj majestát. On je tím, kdo tahá za nitky osudu druhých. S rozdělením království a s tím související mocí se ovšem stává nikoliv hybatelem, ale prostou, ba nepohodlnou součástí, jež semele soukolí vládnoucí garnitury. Pro Leara, jehož ztvárnil **Kostas Zerdaloglu**, je prozření bolestivé o to více, neboť musí přijmout zodpovědnost za vlastní životní chybu.

Zůstává mu žalostně málo. Nahotu ukrývá hrubá říze, na hlavě obyčejná „koruna“ z větviček, na tváři trpký úsměv. Bláznivý stařec bezcílně bloudící pustou krajinou bičovanou bouří. Paradoxně právě tento animální stav je pro něj blahodárný, neboť až v této poloze je Lear s to nalézt vnitřní klid. V bouři, která symbolicky přeznamenává zborcení celého systému hodnot, v bouři, která je čirou předzvěstí apokalypsy.

Skutečnost, že se Bureš zaměřil výhradně na psychologické aspekty, pak v zásadě formuje také herectví. To představuje syntézu expresivně-psychologických tendencí, což je ostatně umocněno rovněž složkou hudební (psychedelická a zároveň transcendentální) či zvukovou (zprvu pomalé bubnování evokující tlukot srdce s postupným zrychlováním získává na dramatičnosti, stává se symbolem odpočívání – minut zbývajících do smrti). S ohledem na rovinu mezigenerační byl s to uvedeným aspektům vedle Zerdalogue nejlépe dostát **Michal Stalmach**. Jeho Edgar (či spíše chudáček Tom) je bezprizorním odpadlíkem. Má-li žít, musí se ukrýt před otcem, jemuž se měl znelíbit. Přerývaný dech, hlas, který se náhle láme pod tíhou pronášených slov. V cárech látky, se zahalenou tváří, předstírajíc pomatenost se uprostřed nespoutané přírody setkává s oslepeným hrabětem z Glostru (**Martin Táborský**). Zavržený syn, jenž, má-li si uchovat život, hraje před svým otcem blázna. Jeho slova zní šíleně, avšak výraz je hluboce lidský. Prostoupen zoufalstvím, hořkostí, bolestí. Prostoupen bezmezným smutkem a zároveň silným odhodláním pomstít ten bestiálně násilný čin spáchaný na osobě jemu nejdražší.

V příkrém protikladu k těmto psychologicky syrovým obrazům stojí scénografické řešení prostoru. Marta Roszkopfová vytvořila jednoduchou a přitom nesmírně funkční scénu, jíž dominuje ohoz a schodiště. Prostor kovově chladný, industriální, nabízející množství zákoutí pro nepohodlné, společností vyděděné jedince. Jedince v tichosti balancující nad propastí šílenství.

Slezské divadlo – William Shakespeare: Král Lear. Překlad Martin Hilský, dramaturgie Alžběta Matoušková, scéna a kostýmy Marta Roszkopfová, hudební a zvukový design Benoit Bories, režie Michal Bureš. Premiéra 23. března 2014.